

2. Барабанщиков В. А. Системный подход в структуре психологического познания. *Методология и история психологии*. 2007. Т. 2, вып. 1. С. 86–98.

3. Ганзен В. А. Системные описания в психологии. Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1984. 176 с.

4. Кандиба М. О. Взаємозв'язок професійного становлення особистості та розвитку її особистісних якостей. *Проблеми сучасної психології*. 2013. Вип. 22. С. 204–214.

5. Асмолов А. Г. Психология личности: культурно-историческое понимание развитие человека. 3-е изд., испр. и доп. М. : Смысл ; Академия, 2007. 528 с.

6. Бордовская Н. В., Реан А. А. Педагогика: учеб. пособие. СПб. : Питер, 2015. 304 с.

Одержано 15.03.2019

Представлены научные грани толкования профессионального становления личности. Раскрыты специфические особенности профессионального становления личности, как формообразования, приобретения, процесса и системы.

Ключевые слова: *ипостась, профессиональное становление, формообразования, приобретение, процесс, система.*

УДК 159.938

Інга Вікторівна БОЛОТНІКОВА,

кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник лабораторії вікової психофізіології
Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРОФСПІЛКОВОГО ПРАЦІВНИКА

Здійснюється аналіз проблеми професійної компетентності працівників профспілкових організацій. Основна увага зосереджується на характеристиці складових професійної компетентності працівників профспілок та чинниках її розвитку.

Ключові слова: *профспілкова організація; профспілковий працівник; професійна компетентність; професійно важливі якості.*

Особливу роль у діяльності профспілкового працівника відіграє його компетентність, тобто професійні знання, уміння і навички роботи з людьми в трудовому колективі. В залежності від специфіки у системі якостей професійної компетентності доцільно виділити якості,

що забезпечують кваліфіковане рішення задач, питань профспілкового керівництва економічними, соціальними і духовно-ідеологічними процесами (ділова компетентність), і якості, що забезпечують кваліфіковане керівництво людьми, тобто організацію їх трудової та громадсько-політичної діяльності, їх взаємин у процесі спільної діяльності [2, с. 12].

Виконання різноманітних функцій по керівництву профспілковою роботою припускає наявність розвинених організаторських, психолого-педагогічних, комунікативних умінь і навичок. Організаторські вміння і навички – це добре засвоєні дії, спрямовані на забезпечення ефективного виконання завдань організації і засновані на знанні методів керівництва. Сутність психолого-педагогічних умінь і навичок полягає в тому, щоб трансформувати політичні і наукові знання в переконання людей, їх активну життєву позицію, розвивати громадські потреби та інтереси, формувати громадську думку, давати правильні оцінки явищам суспільного життя, керувати процесом становлення соціально зрілого колективу, тощо [3, с. 15].

Комунікативні уміння і навички – це добре засвоєні дії, спрямовані на встановлення ефективного контакту з людьми, які проявляються в умілому володінні системою засобів, форм і прийомів соціально-психологічної взаємодії в процесі спільної діяльності. Психологічна підготовленість до профспілкової роботи включає розвиток ряду психологічних властивостей особистості: темпераменту, характеру і здібностей, що забезпечують адаптацію людини до вимог даного виду профспілкової діяльності і її успішне здійснення [5, с. 27].

Найбільш важливими факторами, що сприяють укріпленню зв'язків профспілкового працівника з масами, виступають загальні і специфічні здібності, знання, уміння і навички. До загальних належать такі, як вміння розуміти людей і процеси, що протікають в групах, вміння чинити психологічний вплив на людей, вміння говорити і слухати, вміння психологічно налаштовувати, привертати до себе людей, завойовувати їх довіру та повагу, доброзичливе ставлення до себе і до своєї справи та ін. Особливого значення для підвищення ефективності діяльності профспілкового працівника набуває вироблення специфічних умінь і навичок профспілкової діяльності, яка відрізняється, як відомо, надзвичайно багатогранним змістом, розмаїтістю форм і методів роботи з людьми.

Так, профспілковому працівникові вкрай необхідно володіти навичками залучати трудящих в самоврядування, розвивати громадські форми участі працівників у вирішенні виробничих питань, розробляти та реалізувати пропозиції по виявленню і максимальному використанню резервів виробництва. Він повинен володіти системою

професійно необхідних якостей, вести пропаганду в колективі, проводити екскурсії на передові підприємства для обміну досвідом роботи, вміти читати лекції, доповіді, проводити бесіди про нову техніку, економіку і організацію виробництва [4, с. 3].

Сучасний профспілковий працівник повинен володіти соціально-психологічними основами організаційно-масової роботи, що передбачає вміння надавати допомогу профспілковому комітету в підвищенні громадської активності членів профспілки, вдосконаленні організаційно-масової роботи. Профспілковому працівникові важливо володіти вміннями та навичками ефективно брати участь у підготовці загальних зборів і конференцій трудових колективів, проводити звітно-виборні профспілкові збори та конференції, розробляти і вносити на затвердження профспілкового комітету заходи щодо виконання прийнятих постанов і висловлених пропозицій, обліку критичних зауважень, готувати пропозиції щодо поліпшення організації і підвищенню ефективності профспілкових і загальних зборів (конференцій) трудових колективів, вміннями та навичками підготовки постанов з питань організаційно-масової роботи і т. п. Таким чином, система професійно важливих якостей профспілкового працівника в області організаційно-масової роботи включає як загальні, так і специфічні якості і властивості [4, с. 7].

Одним з важливих соціально-психологічних завдань профспілкового працівника є оволодіння системою професійно необхідних якостей ведення роботи в галузі заробітної плати та нормування праці. Ця сфера профспілкової роботи вимагає спеціальних знань, умінь і навичок в активному залученні робітників і службовців до розробки і здійснення заходів щодо поліпшення нормування і оплати праці, матеріального заохочення працівників до зростання продуктивності праці, економію всіх видів ресурсів і підвищення якості продукції.

Однією з найважливіших професійних якостей є вміння профспілкового працівника самостійно планувати власну діяльність в залежності від конкретних умов її виконання. У процесі такого планування профспілковий працівник оцінює не тільки умови своєї праці та визначає вимоги до її результату, але і свої власні сили (особливо динаміку працездатності) [4, с. 4].

Як і будь-якому справжньому професіоналу, профспілковому працівнику необхідно постійно працювати над удосконаленням власного індивідуального стилю діяльності [1, с. 34]. Під індивідуальним стилем діяльності розуміють систему способів (психологічних засобів), пов'язану з типологічними особливостями. Так, в осіб з інертною нервовою системою формується схильність не відриватися від початку роботи, поки вона не буде доведена до кінця. Люди

нерухливого типу максимально використовує свої швидкісні ресурси. При формуванні індивідуального стилю діяльності проявляються два взаємозалежних принципи. Один – максимальне використання можливостей, пов'язаних з особливостями типу нервової системи; інший – компенсація тих властивостей, які можуть бути несприятливими для даної діяльності. Велика роль у підготовці профспілкового працівника відводиться різного роду практичним заняттям, організації ділових ігор і т. ін.

Список біографічних посилань

1. Донцов А. И. Принципы социально-психологического анализа группой сплоченности // Теоретические проблемы социальной психологии. М., 1977. С. 50–74.
2. Душков Б. А., Купов Д. И. Социально-психологические и педагогические основы профсоюзной работы в трудовом коллективе. М. : Профиздат, 1990. 224 с.
3. Егоршин А.П. Управление персоналом. М., 2001. 265 с.
4. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності». Київ : Профінформ, 2007. 36 с.
5. Идинов А. А. Самореализация личности в непроизводственной сфере общества (онтологический и гносеологический анализ) : дис. канд. филос. наук : 09.00.01. Фрунзе, 1990. 171 с.

Одержано 19.03.2019

Проводится анализ проблемы профессиональной компетентности работников профсоюзных организаций. Основное внимание сосредоточено на характеристике составляющих профессиональной компетентности работников профсоюзов и факторах ее развития.

Ключевые слова: профсоюзная организация; профсоюзный работник; профессиональная компетентность; профессионально важные качества.

УДК 159.9:343.95

Софія Володимирівна ВОРОНА,

аспірант кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЯЦІЇ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ

У підлітковому віці йде інтенсивне морально-правове формування особистості в процесі її соціалізації: закладаються основи світогляду, принципи й ідеали, формуються морально-правова свідомість,